

Seat No. : _____

NM-116

November-2025

B.A., Sem.-III

DSC-C-SAN-231 : Sanskrit

(उरुभङ्गम्)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

सूचना : ञमएगी ढाङुअे रलेला अंडो कुल गुण दशवि छे.

Instruction : Figures to the right side indicate full marks.

1. भास-समस्या विशे सविस्तर नोध लओ. 10

Write a detailed note on the Bhasa-samasya.

अथवा/OR

1. नीयेना विशे टूंकनोध लओ : 10

Write short notes on the following :

(1) भासना ञुवन विशे दंतकथाओ

Legends about Bhasa's life

(2) भासनो समय

The period (time) of Bhasa

2. उरुभंगनो कथासार सविस्तर वर्णवो. 10

Describe in detail the story summary of "Urubhangam".

अथवा/OR

2. उरुभंगना आधारे दुर्योधननुं पात्रालेखन करो. 10

Write a character sketch of Duryodhana based on Urubhangam.

3. नीचेना श्लोकोनो अनुवाद करी अर्थविस्तार करो : 10
Translate the following verses and explain their meaning :
(1) भीमां गदा क्षिपति गर्जति वल्गमानः
शीघ्रं भुजं हरति तस्य कृतं भिनत्ति ।
चारीं गतिं प्रचरति प्रहरत्यभीक्षणं
शिक्षान्वितो नरपतिर्बलवांस्तु भीमः ॥

- (2) नमस्कृत्यं वदामि त्वां
यदि पुण्यं मया कृतम् ।
अन्यस्यामपि जात्यां मे
त्वमेव जननी भव ॥

अथवा/OR

3. भासनी शैली विशेष सविस्तर नोध लभो. 10
Write a descriptive note on the Bhasa's शैली.

4. उरुभंगनी महाभारतमां वर्णित भूणकथा अने कविचे करेला इरझारो विशेष सविस्तर नोध लभो. 10
Write a detailed note on the original story of Urubhangam as described in the Mahabharata and the changes made by the poet (Bhasa).

अथवा/OR

4. उरुभंगमां वर्णित ज्वन मूल्या अने तेनां आधुनिक ज्वनमां महत्त्व विशेष नोध लभो. 10
Write a note on the life values described in Urubhang and their importance in modern life.

5. नीचेना प्रश्नो नो योज्य विकल्प पसंद करी उत्तर आपो : (गमे ते दस) 10
Answer by choosing an appropriate option : (Any ten)

- (1) भास द्वारा _____ नाटकोनी रचना करी छे.

Bhasa composed _____ plays.

- (a) 11 (b) 09
(c) 15 (d) 13

- (2) उरुभंगम् अे _____ प्रकारनी कृति छे.

Urubhangam is a _____ type of work.

- (a) अेकांकी (b) अनेकांकी
One-act Many-acts
(c) पंचांकी (d) सप्तांकी
Five-acts Seven-acts

(3) ઉરુ શબ્દનો અર્થ _____ થાય છે.

The word Uru means _____ .

(a) ખભો	(b) સાથળ
Shoulder	Thigh
(c) અંગુઠો	(d) ઘુંટણ
Thumb	Knee

(4) કુરુક્ષેત્રની ભૂમિ _____ જણાય છે.

The land of Kurukshetra seems _____ .

(a) ભયાનક	(b) રમણીય
Terrifying	Delightful
(c) સુંદર	(d) દર્શનીય
Beautiful	Scenic

(5) _____ કહે છે કે મેં પુણ્ય કર્મો કર્યા હશે કે તારા સમાન પુત્ર પ્રાપ્ત થયો.

_____ says that I must have done good deeds to get a son like you.

(a) કુંતી	(b) દ્રૌપદી
Kunti	Draupadi
(c) ગાંધારી	(d) રાધા
Gandhari	Radha

(6) ગદાયુદ્ધ _____ ની વચ્ચે થાય છે.

The mace fight takes place between _____ .

(a) ભીમ-અર્જુન	(b) અર્જુન-દુઃશાસન
Bhim-Arjun	Arjun-Dushashan
(c) ભીમ-દુર્યોધન	(d) કૃષ્ણ-દુર્યોધન
Bhim-Duryodhan	Krishna-Duryodhan

(7) ઉરુભંગમ્ એ _____ પર આધારિત નાટક છે.

Urubhangam is a play based on _____ .

(a) રામાયણ	(b) મહાભારત
Ramayana	Mahabharata
(c) ભાગવતપુરાણ	(d) શ્વેતદર્શન
Bhagavat Puran	Shad Darshan

- (8) ઉરુભંગમ્ એ એક _____ કૃતિ છે.
Urubhangam is a _____ Drama.
- (a) સુખાન્ત Sukhanta (b) કરુણાન્તિકા Karunantika
(c) પ્રહસન Prahasana (d) નાટીકા Natika
- (9) ઉરુભંગનો નાયક _____ છે.
The hero of Urubhangam is _____.
- (a) કૃષ્ણ Krishna (b) બલરામ Balaram
(c) દુર્યોધન Duryodhan (d) ધૃતરાષ્ટ્ર Dhrutrashttra
- (10) મેં _____ કર્મ કરેલ હોય તો આવતા જન્મમાં મારા માતા બનો.
If I have done _____ karma, then become my mother in the next birth.
- (a) પાપ Sin (b) પુણ્ય Virtue
(c) સત્યાગ્રહ Satyagraha (d) વ્રતો Vrat
- (11) ઉરુભંગમાંથી _____ જેવા નૈતિક મૂલ્યો શિખવા મળે છે.
Moral values like _____ can be learned from Urubhang.
- (a) ચોરી કરવી Stealing (b) અધર્મનું આચરણ Unrighteous conduct
(c) કરુણા અને ક્ષમા Compassion and forgiveness (d) દગો કરવો Betrayal
- (12) _____ પ્રભવતિ ક્ષત્રિયાણામિતિ ।
- (a) હાનિરેવ (b) ભોજનેવ
(c) બલમેવ (d) મૃત્યુરેવ

Seat No. : _____

NM-116

November-2025

B.A., Sem.-III

DSC-C-SAN-231 : Sanskrit

(As per NEP 2020)

(रत्नावली)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

1. नीथेना श्वोकोनो भावानुवाह करो : 10

Translate the following verses :

- (1) धारायन्त्रविमुक्त सततपयः पूरप्लुते सर्वतः
सद्यः सान्द्र विमर्दकर्म कृत क्रीडे क्षणं प्राङ्गणे ।
उद्यमप्रमदाकपोलनियतत्सिन्दूररागारुणैः
सैन्दूरी क्रियते जनेन चरणन्यासैः पुरः कुट्टिमम् ॥
- (2) राज्यं निर्जितशत्रु योग्यसचिवे न्यस्तः समस्तो भरः
सम्यकपालनलालिताः प्रशमिता शेषोपसर्गाः प्रजाः
प्रद्योतस्य सुता वसन्तसमयस्त्वं चेति नाम्ना धृति
कामः कामभुयेत्वयं मम पुनर्मन्ये महानुत्सवः ॥

अथवा/OR

1. नीथेना विषय पर टूंकनोध लणो : 10

Write short notes on following topics :

- (1) ङर्षवर्धननुं शुवन
Life of Harshavardhan
- (2) रत्नावली शीर्षकनी यथार्थता
The precision of the रत्नावली title

2. नीचेना श्लोकोनो भावानुवाद करो : 10
- Translate the following verses :
- (1) कण्ठे कृतावशेष कनकमयमधः शृङ्खलादाम कर्ष
न्कान्त्वा द्वाराणि हेलाचलरणणत्किंणीचकवालः ॥
दत्तातङ्कोऽङ्कनानामनुसृतसरणिः संभ्रमादश्वयालैः
प्रभ्रष्टोऽयं प्लवङ्गाः प्रविशति नृपतेमन्दिरं मन्दुरायाः ॥
- (2) बाणः पञ्च मनोभवस्य नियतास्तेषाम संख्यो जनः
प्रायोऽस्मद्विध एव लक्ष्य इति यल्लोके प्रसिद्धिं गतम् ।
दृष्टं तत्त्वपि विप्रतीयमधुना यस्मादसंख्यैरयं
विद्धः कामिजनः शरैरशरणो नीतस्त्वया पञ्चताम् ॥

अथवा/OR

2. वेश परिवर्तनना दृश्यनुं नाट्यगत महत्त्व समजावो. 10
- Explain the dramatic importance of the scene “Changing of form”.

3. यौगन्धरायणुं पात्रालोचन करो. 10
- Give the character sketch “यौगन्धरायण”.

अथवा/OR

3. ऐन्द्रजालिक प्रसंगनुं नाट्यगत महत्त्व ज्ञावो. 10
- Explain the dramatic importance of the “ऐन्द्रजालिकप्रसङ्ग”.

4. प्रियदर्शिका नाटिकानुं रसदर्शन करो. 10
- Write a critical appreciation of the play प्रियदर्शिका.

अथवा/OR

4. नागानन्द नाटकनो परिचय आपो. 10
- Give a detailed description on ‘नागानन्द’.

5. યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : (કોઈપણ દસ)

10

Fill in the blanks by choosing the correct option : (Any 10)

- (1) હર્ષવર્ધને કુલ _____ રૂપકોની રચના કરી છે. (1, 3, 2)
- (2) હર્ષવર્ધને રચિત રત્નાવલી _____ પ્રકારનું રૂપક છે. (પ્રહસન, નાટિકા, પ્રકરણ)
- (3) રત્નાવલીનો મુખ્ય રસ _____ છે. (કરુણ, શૃંગાર, વીર)
- (4) માધવીલતા _____ ને પ્રિય છે. (ઉદયન, વાસવદત્તા, સાગરિકા)
- (5) ઐન્દ્રજાલિક પ્રસંગ _____ અંકમાં આવે છે. (દ્વિતીય, ચતુર્થ, તૃતીય)
- (6) રત્નાવલીનું કથાનક _____ પર આધારિત છે. (ઉદયનકથા, મહાભારત, રામાયણ)
- (7) રત્નાવલીની મુખ્ય નાયિકા _____ છે. (વાસવદત્તા, સાગરિકા, સુસંગતા)
- (8) મેધાવિની સારિકા _____ છે. (પક્ષી, પશુ, દાસી)
- (9) રત્નાવલીનો નાયક _____ છે. (ઉદયન, વસંતક, હર્ષવર્ધન)
- (10) સાગરિકાની સખીનું નામ _____ છે. (મદનિકા, સુસંગતા, વાસન્તી)
- (11) નાગાનંદના નાયકનું નામ _____ છે. (જીમૂત વાહન, ઉદયન, દઢવર્મા)
- (12) પ્રિયદર્શિકાનું અપરનામ _____ છે. (રત્નાવલી, આરણ્યકા, માલવિકા)

